

TÜSİAD

KONUŞMALAR

15 Ocak 1977

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneğinin

Genel Kurul Toplantısı

ve bu toplantı nedeniyle düzenlenen

Türk Ekonomisi üzerine toplantıda yapılan

KONUŞMALAR

15 OCAK 1977

İSTANBUL

(Yayın No: TÜSİAD-T/77.1.44)

K O N U Ş M A L A R

Feyyaz BERKER

Vehbi KOÇ

Nejat F.ECZACIBAŞI

Sakıp SABANCI

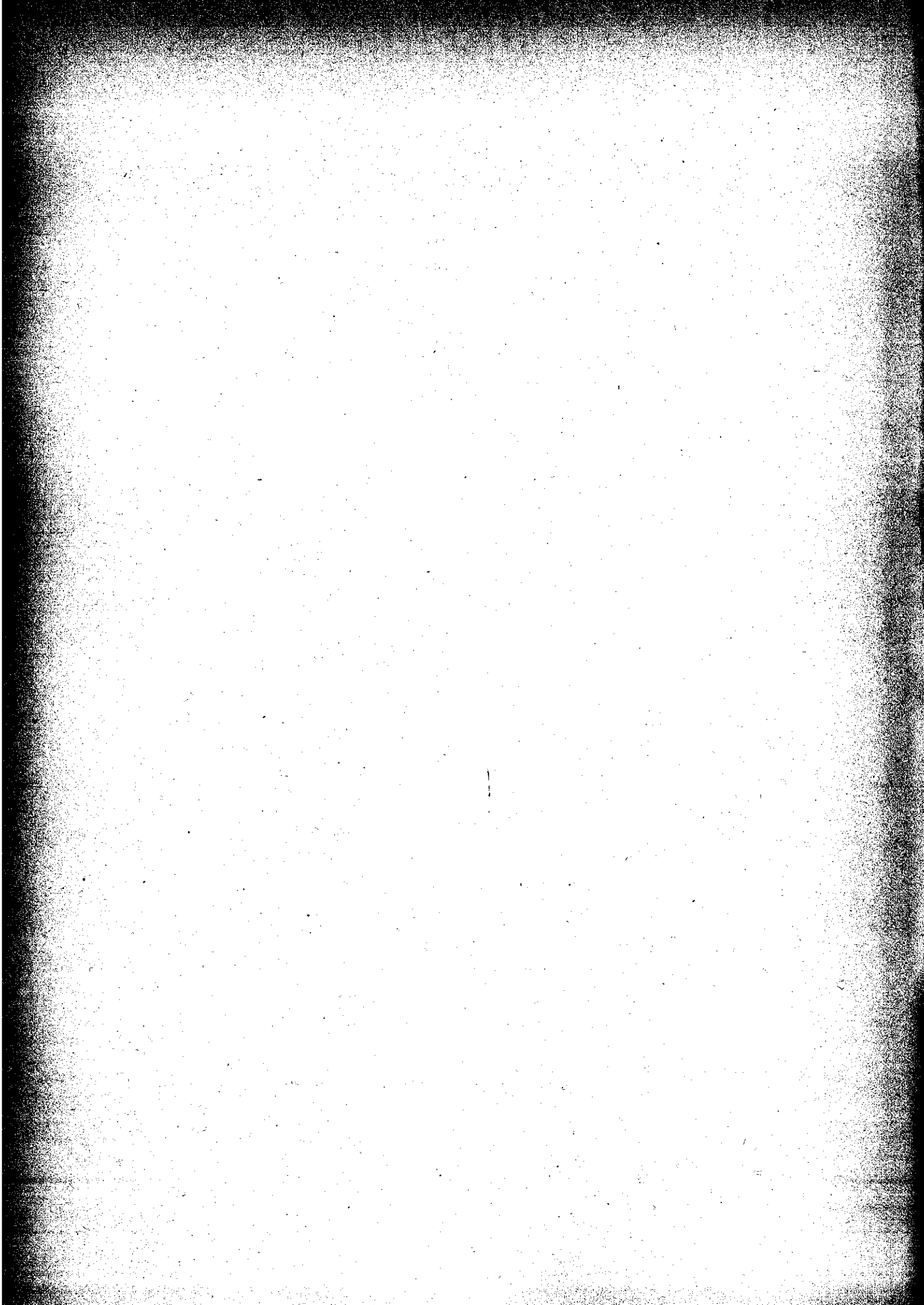
Yılmaz ADIGÜZEL

Dr.Emre GÖNENSAY

T.Güngör URAS

FEYYAZ BERKER

**TÜRK SANAYİCİSİNİN 1977 YILINA
İLİŞKİN BEKLEYİŞLERİ**

Feyyaz BERKER
TOSİAD
Yönetim Kurulu Başkanı

Ülkemiz ve Dünyamızda 1976 yılı bazı olumlu gelişmeler yanında bazı olumsuz gelişmeleri de 1977 yılına miras bırakmıştır.

- Olumsuz gelişmelerin başında, özellikle sosyal alanda Türkiye'de iç barışı tehdit eden olaylar, Türk Gençliğini birbirine düşüren, vurduran, Türk ulusunun bölünmesini amaçlıyan tahrik ve tertipler gelmektedir. Aslında Hür Demokratik Parlamenter rejimi yok etmeyi amaçlıyan bu tertiplere karşı, maalesef partilerimizin ve Parlamentomuzun yek vücut ve müştereken karşı çıkmadıklarını üzümlere müşahade etmekteyiz.

1977 yılında anne ve babaların en büyük dileği çocuklarının can güvenliği içinde eğitimlerini yapmalarıdır.

Bu bakımdan iktidar ve muhalefet partilerinden, öncelikle bir seçim yılına girildiği bir dönemde, ülkemizin iç ve dış güvenliğini sağlamak amacıyla asgari müştereklerde içtenlikle birleşmelerini milletçe ümit etmekteyiz.

- Ekonomik alanda Avrupa ülkeleri arasında en yüksek kalkınma hızına erişmiş olmamıza rağmen 1976 yılından enflasyonist bir baskı, dış ticaret ve ödemeler dengesi açığı ve artan işsizlik sorunları bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de 1977 yılına ertelenmiş bulunmaktadır.

Özellikle ülkemizde süreklilik arzeden fiat artışları ekonominin her kesimini olumsuz etkilemektedir. Gelir dağılımında eşitsizliklerin artmasına,

tasarruf eğiliminin azalmasına, ithalatın artmasına diğer yandan ihracatın daralmasına ve üretimin spekülâtif alanlara kaymasına yol açmaktadır.

- Türkiye dış ilişkilerinde ise, önceki yıllardan gelen Kıbrıs ve Ege Kıta Sahanlığı sorunlarını, Türkiye-Birleşik Amerika arasında imzalanan ve Amerikan Kongresinin tasdikini bekliyen askeri savunma anlaşmasını ve ertelenmiş olan Türkiye AET ilişkilerini gündeminin başında bulundurmaktadır.
- Dünyamızın 1977 yılında genel olarak politik, ekonomik ve sosyal görünümü iç açıcı değildir.

Özellikle OPEC ülkelerinin 1977 başında % 10 ve Haziran 1977'den itibaren de petrole % 5 yeniden zam yapma kararı öncelikle Batı Avrupa Ülkelerinin ekonomilerinde olumsuz gelişmelere yol açacak ve bu ülkelerdeki fiat artışları ve muhtemel bir durgunluk Türk ekonomisinde olumsuz yansıyacaktır.

Petrol konusundaki tek tesellimiz bu yıl Irak-Türkiye Petrol Boru Hattının bitirilmiş olması ve bir ölçüde de olsa bu yöndeki olumsuz gelişmeleri karşılamış bulunmasıdır.

- Dünyada çok süratle gelişen politik, ekonomik ve sosyal olaylar bir gerçeği açıklıkla göstermektedirki Türk Ekonomisini ve Sanayiini bugün gelmiş olduğu noktada kendi gücüyle büyüme olanağına kavuşturmadan Türkiyeyi Dünya Ekonomisine olan bağımlılığından kurtarmak mümkün değildir.

Bu amaca ulaşmak için Türkiyenin alt yapı yatırımlarını ve ağır sanayiini, en ileri teknoloji ile kısa sürede gerçekleştirmesi zorunludur.

Bu konuda Hür Teşebbüs kesiminin tecrübe, bilgi ve yapıcı gücünden azami ölçüde yararlanmak gerekir.

Ancak planlı döneme girdiğimiz süreden beri birbirini izleyen hükümetler ve bürokrasi çarkı değişik ölçüde de olsa ekonomiyi yönlendirme ve kontrol yerine ekonomiyi yönetme arzusundan bir türlü vazgeçememişlerdir.

- Ayrıca, 1977 programında ve 4.5 yıllık planda kamu sektörü yatırımlarının özel sektör yatırımlarından önemli ölçüde daha yüksek tutulduğu görülmektedir. Daha açık bir ifade ile plan ve programların gittikçe devletçiliği ve bürokrasiyi yaygınlaştıracak şekilde hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu güne kadar kamu sektörünün yatırımlarını zamanında ve planlanan oranda gerçekleştiremediği, özel sektörün ise tam tersine planlananın üzerinde başarmış olduğu gerçeği, dikkate alınmamaktadır.

Hür Teşebbüs kesiminin Sevk ve İdare, verimlilik ve yatırım gücünü kısıtlamaya çalışmak en azından karma ekonominin eşitlik ilkesine tamamen ters düşmektedir. Halk tasarruflarını ortak ederek önemli eserler ortaya koyan Hür Teşebbüsün istihdam ve üretim gücünü ekonomiden mahrum kılmaktadır.

Anayasamızın ekonomik doktrininin Hür Teşebbüs ve Serbest piyasa sistemine dayalı olduğu kabul edilmedikçe kaynak ve zaman israfının daha uzun süre önüne geçmek mümkün olamayacaktır. Bilinen bu kaynak israflarından dolayı serbest piyasa ekonomisini suçlamak mümkün değildir. Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat konularında işçi ve işveren kuruluşlarının ülke çıkarları doğrultusunda işbirliğine gerek vardır.

- Türkiye'nin Atatürk ilkeleri istikametinde Hür, Demokratik, Parlamenter sistem içinde sağlıklı bir şekilde kalkınacağına içtenlikle inanmaktayız. Hürriyetçi açık rejimler en iyiyi ve doğruyu tartışarak bulan rejimlerdir. Türkiye Hürriyet içinde kalkınmanın dünyada en güzel örneğini verme çabasındadır.

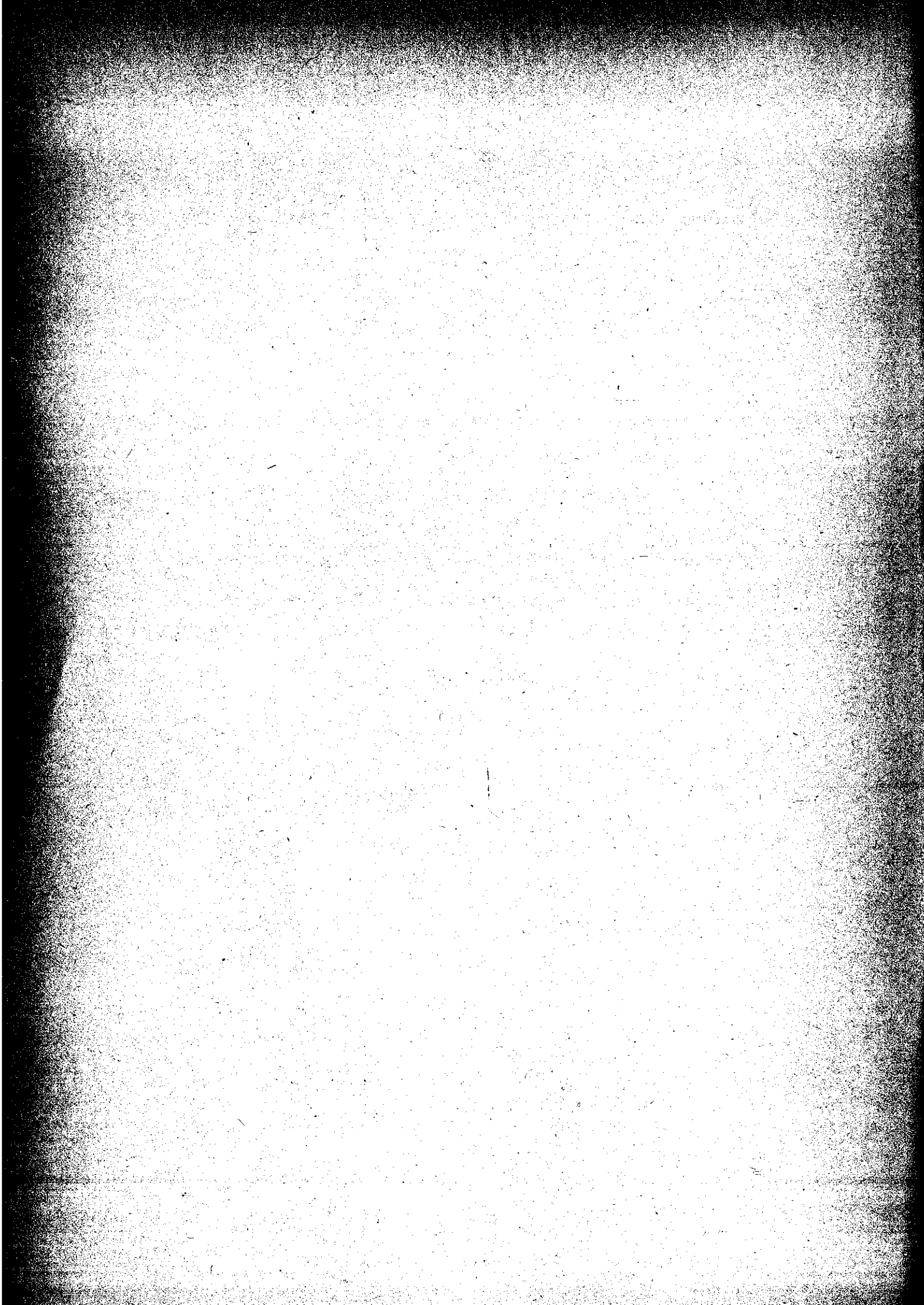
Ancak, Hürriyetçi açık rejimler ona yürekten inanan, onu cesaretle ve bilgiyle savunan, Ülke çıkarlarını kendi çıkarları üstünde tutabilen kişi ve müesseselere sahip olan ulusların eseridir.

İşte bu amaçla, Türk Hür Teşebbüs Kesiminin tümünü içine alan beş kuruluş 1976'nın son aylarında İzmir'de aldıkları bir kararla aralarında bir danışma ve dayanışma birliği kurmuşlardır. İlk toplantılarını Hür Teşebbüs Konseyi olarak 20 Ocak 1977 Perşembe günü Ankara'da yapacaklardır.

- Türk Hür Teşebbüsü mülkiyet, miras ve insan hakları ve teşebbüs özgürlüğünün hürriyetçi, parlamenter, demokratik sistemin ayrılmaz bir unsuru olduğu inancı etrafında birleşmişlerdir.

1977'nin ülkemize ve Dünyamıza barış, refah ve mutluluk getiren bir yıl olmasını dilerim.

VEHBI KOC

1977 YILINA GİRERKEN

Vehbi KOÇ
TUSİAD
Yüksek İstişare Konseyi
Başkanı

1973 senesi seçimlerinden bugüne kadar yurdumuz politik, sosyal ve ekonomik bakımdan istikrara kavuşamamıştır. Parti liderleriyle yöneticilerinin her gün radyo ve televizyonda yaptıkları konuşmalar tansiyonu arttırmaktadır. Aradan geçen bu 3,5 sene zarfında çok şey kaybettik. 1977 yılının başında, memleketimizde, ekonomik meseleler kadar ve hatta onlardan daha çok sosyal meselelerin ağırlık ve önem kazandığını ve büyüdüğünü görüyoruz.

Yılbaşı gecesi televizyonda, Sayın Cumhurbaşkanımızın, Genel Kurmay Başkanımızın, Parti liderlerimizin konuşmalarını dinledim.

Bu konuşmalarda da memleketin içinde bulunduğu durumdan acı acı şikâyet edilmektedir. Şikâyeti yapanlar, memleketin idaresinde söz sahibi bulunan parti liderleri ve Millet Meclisinde istenen kanunları çıkarabilecek durumda olan yetkili kişilerdir.

Vatandaş; bu durumdan her gün devam eden çeşitli hadiselerden üzgündür ve ümitsizliğe düşmektedir.

Bu memleketin çocukları okullarda, üniversitelerde okuyamaz hale geldiler. Çocuğunu okula gönderen ana baba endişe içindedir. Öğretmenler, üniversite öğretim görevlileri ve rektörler her gün çeşitli yerlerde çıkan öğrenci hareketleri dolayısıyla yorgundur ve sinirleri bozulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu okullar ve üniversiteler için sarfettiği paraların büyük bir kısmı boşa gidiyor. Emniyet Teşkilâtının vaktinin de büyük bir kısmı bu işlere harcanmaktadır.

Hırsızlık, soygunlar, kaçakçılık ve karaborsacılık her gün biraz daha artış gösteriyor. Trafik kazaları hiçbir memlekette görülmemiş bir şekilde çoğalmıştır. 1976 senesinde trafik kazaları sonucu ölenlerin sayısı 4698'dir. İçişleri Bakanı, her sene trafik kazalarında kaybettiğimiz vatandaşları Kore Harbinde bile kaybetmedik, demektedir.

Gençlik barışı, siyasal barış ve çalışma barışı sağlanamamıştır. Herkes Anayasayı, demokrasiyi ve Atatürk ilkelerini, kendi işine geldiği şekilde yorumlayarak dediğini yaptırmak ve istediğini almak sevdasındadır.

Bilindiği üzere dünya milletleri iki rejimli idare edilmektedir. Bunlardan birisi demokrasi dediğimiz, insan haklarına kıymet veren sistemdir. İkinci sistemde ne çeşitli partiler, ne sendika, ne grev, ne lokavt, ne basın hürriyeti, ne öğrenci hareketleri ve ne de insan hürriyeti vardır. Memleketimiz hür demokrasiyi seçtiğine göre, bu rejimin ayakta durması için herkes ve her kesim üzerine düşen vazifeyi yapmalıdır. Bu rejim kaybolup memlekete başka bir idare gelirse, politikacısı da, sendikacısı da, öğrencisi de, basını da, sanayicisi de, tüccarı da "eyvah" diyecek, fakat iş işten geçmiş olacaktır.

Sanayide Çalışma Barışı :

Sanayide çalışma barışı konusunda çok şeyler yazılmış, çok şeyler söylenmiş ve toplantılar yapılmıştır. Partilerimiz bugüne kadar sendikaların istedikleri hemen hemen her şeyi vermişlerdir.

Her istediğini alan sendikacılar daha fazlasını almak için işi yavaşlatmalara, grevlere gitmişler, milli ekonomide önemli kayıplara sebep olmuşlardır. Çalışma düzen ve barışını yıkıcı, sanayicilere meydan okuyucu davranışlardan da çekinmemektedirler.

Bir sendikaya giren işçinin, çalışsın çalışmasın ücretini alabileceği kanaati yaygınlaşmaktadır. Sendikalı işçi bir farklılık, dokunmazlık kazanma durumundadır.

Türkiye'de işçiye verilen sosyal haklar, bir çok sanayileşmiş memlekette yoktur. Sanayileşmiş Avrupa memleketlerine nazaran bizde verilen çıplak işçilik ucuz görünüyorsa da, yan ödemeler ile birlikte yalnız çalışılan günler hesaplanır ve randıman düşüklüğü de nazarı dikkate alınırsa bu ülkeleri geçmiş olduğumuz anlaşılabacaktır. Bugünkü ortam içinde hür teşebbüs kuruluşlarının yeni yatırım hamleleri azalmıştır. Birikmiş olan kıdem tazminatı borçlarını hiçbir şirket ödeyecek durumda değildir.

Sendikacılarımız memleketlerini ve işçileri seviyorlarsa ve yatırımlar yapılarak yeni çalışma alanlarının yaratılmasını istiyorlarsa, bugünkü tatbikatın düzelmesi ve ahenkli bir çalışma sisteminin kurulması için kendilerinin öncülük yapmaları lâzımdır. Bugünkü düzensizlik içinde zaman israf edilmekte, randımanlı çalışma imkânı kaybolmakta, çalışanla çalışmayanın farkı kalmamaktadır. İsviçre gibi her bakımdan zengin olan bir memlekette dahi halk oyuyla haftada 40 saat çalışma teklifi reddedilmiş, İsviçreliler 45 saat çalışmaya devam edeceklerini kendi reyleriyle tescil etmişlerdir. Bu da kazancın ancak çalışanın hakkı olduğunu doğrulayan yeni bir örnektir.

Varlığımızın memleketin varlığına bağlı olduğuna inanan bizler geceli gündüzlü çalışarak tasarrufumuzu ve kazancımızı koyarak, üzerine de milyonlarca lira borca girerek;

- Memleketin ihtiyacı olan yatırımları yapıyoruz,
- İş sahası yaratıyoruz,
- Bir taraftan döviz tasarrufu diğer taraftan döviz geliri sağlıyoruz,
- Kazanıyor, kazancımızın 3/4'ünü, yani her 100 liranın 73 lirasının devlete vergi olarak ödüyoruz,
- Mükellefiyetlerimizi yerine getirdikten sonra elimizde kalan paranın büyük bir kısmını yeniden yatırımlara ayırıyoruz.

Yine de adımız sömürücü ve komprador oluyor.

Ekonomik Durum :

Değerli İşadamları,

Ekonomimizle ilgili görüşlerimi şu şekilde belirtmek istiyorum: 1978 senesinde yürürlüğe girecek olan Dördüncü Beş Yıllık Plân üzerinde çalışmalar devam ediyor. Bir kalkınma plânı; ihracatı, ithalâtı, imalâtı, tarımı, turizmi, vergi düzeni ile âhenkli bir şekilde tatbik edildiği takdirde memleket ekonomisi için faydalı olur, kalkınmayı temin eder, Ekonomik politikayla "rey politikasını" birbirinden ayırmak lâzımdır. Ekonomiye "rey politikası" hâkim olur ve bu yüzden temel ekonomik politikalarda ve programlarda gereksiz değişiklikler yapılırsa sistemin dengesi bozulur; tıpkı rötâr yapan trenlerdeki zincirleme aksamalar gibi ekonomide de duraklamalar olur, memleket ve millet bundan büyük zarar görür. Bu hususta bir kaç misal verebilirim;

1. Talep ve üretim hedefleri isabetli olarak tesbit edilemediği veya bir takım düşüncelerle işletmelerin tevsiine zamanında müsaade verilmediği için memleket büyük döviz kaybına uğratılmaktadır. Yeni plân döneminde bu gibi darboğazların doğmasına imkân bırakılmamalıdır.

2. Devlet fiyatları tutabilmek için bazı sanayi mamullerine fiyat tahdidi koymaktadır. Bu fiyatlar gerçekçi olmadığı takdirde karaborsa doğmakta, karaborsa kaçakçılığı cazip hale sokmaktadır. İşçi dövizini ile turizmden gelen dövizlerin mühim bir kısmı kaçakçılık yüzünden heba olup gitmekte, döviz piyasası resmî kurlara nazaran biraz daha yükselmektedir. 1939-1946 ve 1954-1960 devresinde fiyatları tutabilmek için ağır cezalar taşıyan Milli Korunma Kanunu ile çeşitli kararnameler çıkarılmıştır. Bunların hiç birisi fayda temin etmemiş, fiyatlar yine yükselmiş, karaborsa artmış, memleketin vergi gücü israf edilmiştir. Öyleyse, artık, fiyatlara, polisiye tedbirlerle hâkim olma tatbikatına son verilmelidir.

3. Vergi tahsilâtında büyük kayıplar devam etmektedir. Bu nedenle, Katma Değer Vergisi Kanunu bir an evvel çıkarılmalıdır.

4. Petrol üreten memleketler fiyatlarını üç sene zarfında %300 arttırmışlardır. Bizdeki fiyatlar bu artışlara göre ayarlanmadığı için Bütçeye büyük bir yük olmaktadır. Devlet bütçesi bu yükten kurtarılmalıdır.

5. Tarımda verim artmakta, ancak nüfus artış hızı karşısında bu fark kaybolmaktadır. Gerek memleket ihtiyacının temini ve gerekse ihracat ile turizm gelirlerimizin arttırılması için Tarım ve Turizm Bakanlıkları ile ilgili işlere ve yatırımlara öncelik tanınmalıdır. Çiftçimiz, ürettiği mahsulün, hangisini en iyi fiyatla satmışsa müteakip sene aynı mahsulü ekmekte, bundan dolayı bazı mahsullerde fazlalık, bazılarında ise eksiklik meydana gelmektedir. Türkiye'nin bir sene zarfında 130 milyon dolarlık nebati yağ hammaddesi ithal etmesi bundan ileri gelmektedir. Bunun için; Tarım Bakanlığı ziraat mahsullere "taban fiyatı" yerine, ihtiyaca göre tesbit edilecek "ön fiyat" politikasını benimsemelidir. Böyle bir uygulama, üretimi, memleket ihtiyaçlarına göre yönlendirecektir.

6. Enerji yetersizliği sanayide büyük kayıplara mal olmaktadır.

Dördüncü Beş Yıllık Plânla bu temel sorunumuza da kesin çareler getirilmesi icap eder.

Milletlerarası Münasebetlerimiz :

Amerika ile, Ortak Pazar ile, Yunanistan ile olan münasebetlerimiz parti işi değil bir memleket işidir. Bu hususta çok şeyler yazılmakta çok şeyler söylenmektedir, Esaslı bir politikamız yoktur. Partilerimizin bir araya gelerek bu üç mesele hakkında memleketin ana politikasını tesbit etmeleri şarttır.

Türk Hür Teşebbüs Konseyi :

Değerli Misafirler,

Bundan bir süre önce Türk Hür Teşebbüs Konseyi kurulmuş bulunuyor. Bilindiği üzere Anayasamızın öngördüğü hür demokratik sisteme bağlı, çalışma sözleşme ve özel teşebbüs kurma hürriyetini benimseyen ve bunların gereklerine uygun biçimde faaliyet gösteren ziraat, esnaf ve sanat, sanayi, ticaret ve hizmetler sektörlerinde çalışan tüm kuruluşlar Türk Hür Teşebbüs topluluğunu meydana getirirler.

Mülkiyetin, miras ve insan haklarının, teşebbüs özgürlüğünün hürriyetçi parlamenter demokratik sistemin ayrılmaz bir unsuru olduğuna inanan ziraatçıların, esnaf ve sanatkârların, tüccar ve sanayicilerin önde gelen teşkilâtları asgarî müşterekler etrafında bir Konsey içinde birleşmişlerdir.

Bu Konsey kararlarında hür teşebbüsün temel inançlarına saygı gösteren partiler ve kuruluşlar arasında ayrıcalık göstermeyecektir.

1977 için Temenniler :

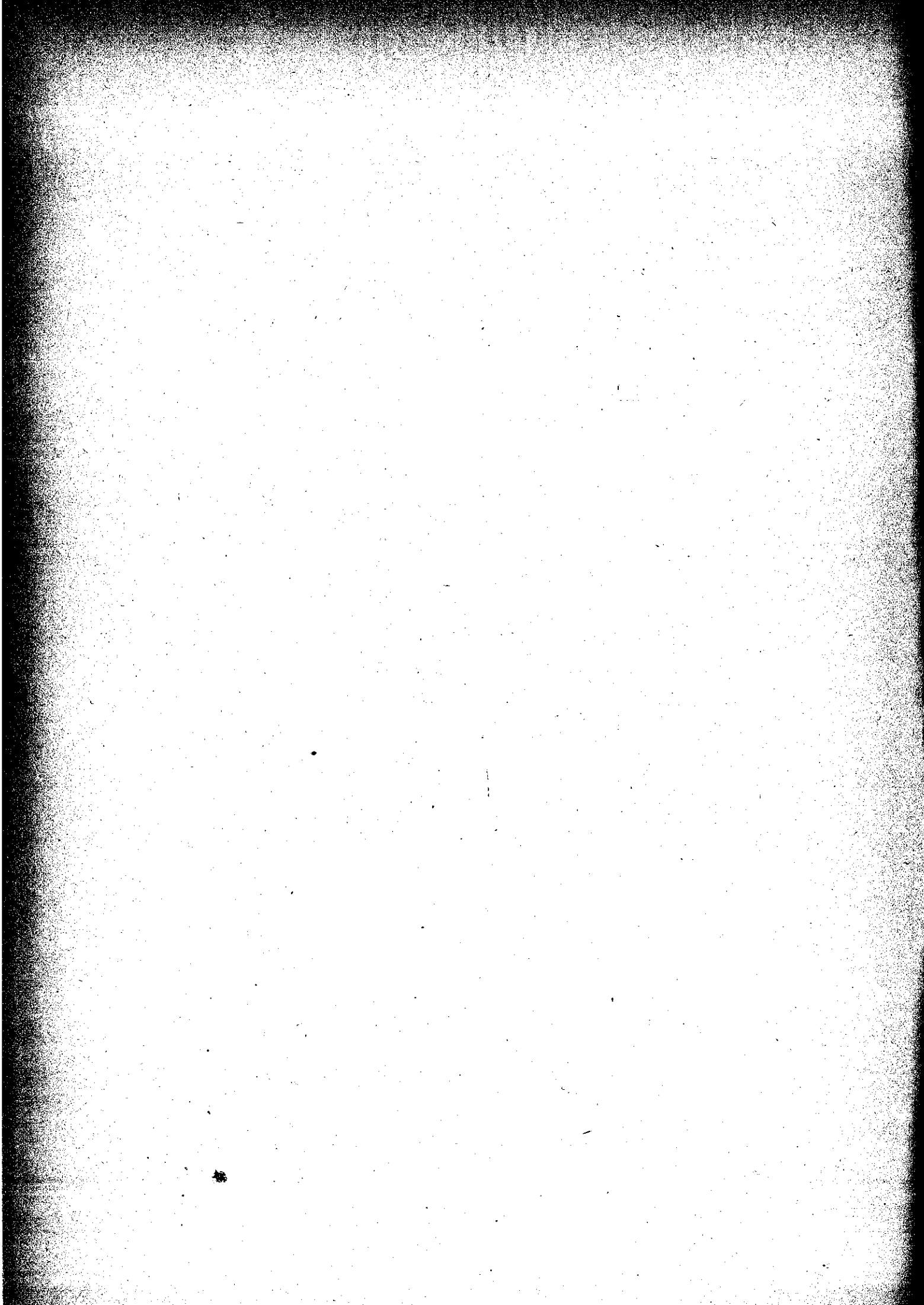
1977 senesinin başındayız. Bu sene genel seçimler vardır. Millet Meclisi tâtile girmeden evvel memleketin huzuru ile ilgili kanunları çıkarmadığı takdirde, sosyal ve ekonomik meselelerimizin artmasından vatandaş endişe etmektedir.

Memleketimizin idaresinde sorumluluk almaya hazır partilerin hepsi demokrasiye inanmış, yurdunu seven kuruluşlar olduğuna göre, sağ ve sol kanatların, memleketin içinde bulunduğu bu durumdan çıkması için aralarında bir mütareke akdederek memleketin yüksek menfaatlerini göz önünde tutarak elbirliği ve işbirliği yapmaları bütün vatandaşlarca sabırsızlıkla beklenmektedir. Bu yapılırsa önümüzdeki seçimlerde hangi parti veya partiler koalisyonu iktidara gelecekse, rahat iş görme fırsatını bulmuş olacaklardır.

Hülâsa olarak bütün dileğim, birbirimizle çatışmayı bir tarafa bırakarak, herşeyi ile pek az millete nasib olan bu güzel memleketi bir an evvel kalkındırmamızdır.

Yeni yılın yurdumuza ve milletimize mutluluklar getirmesini diliyorum. Hepinize teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

DR. NEJAT F. ECZACIBASI

ÖZGÜRLÜKÇÜ DEMOKRAT YÖNETİMİ İÇİNDE
SANAYİLEŞME VE KALKINMA

Dr.Nejat F.Eczacıbaşı
TÜSİAD
Yüksek İstişare Konseyi
Başkan Yardımcısı

Toplumumuzun hızla sevimsiz bir ortama itildiğinden kimsenin kuşkusunu kalmamıştır artık, Gelişmiş Ülkelere çağdaş düzeyine ulaşmada gecikmiş olduğumuz bilinci ile heyecanlarımızı ve güçlerimizi olumlu amaçlara dönük bir denge içinde birleştirmek gerekirken, hergün birbirimize daha çok küskün, birbirimizden giderek daha kuşkulu kişiler olduk. Politika alanında muhalefetin görevi, hükümet olanın icraatını tümüyle inkâr etmektir sanki. İktidar, kendinden olmayan gelecek hükümetlerin ülkeye felâketler getireceğinin habercisidir. İşyerlerinde işverenle işçi arasındaki kavga, yaratılanın paylaşılması hesaplarına dönük değil, daha az üretmenin çarelerini aramak niteliğindedir. Eğitim kuruluşlarımızda gençlerimizin daha çok öğrenmek, daha çabuk yetişmek yarışması içinde olmalarını beklerken, hangi tarafın kavgada üstün çıktığı haberlerini izlemekteyiz.

Sayın arkadaşlar, bu tür olayların sergilendiği ilk ülke Türkiye'miz değildir. Ekonomisi güçlenmemiş, eğitimi tamamlanmamış bize benzer ülkelerde politikacıların salt oy kaygısı ile şekillendirdikleri yönetim, bu toplumları iki uçtan birine sürüklemiş, götürmüştür. Bugün, dünya haritasına baktığınız zaman, gelişmekte olan ülkeler arasında Türkiye'miz gibi özgürlükçü demokrasi içinde mutluluğunu arayan -bir süredir Yunanistan hariç- bize benzer bir tek ülke bulamazsınız. Ülkemizin sorunlarını iki uçtan birinin formülü ile çözümlemek isteyenlerin toplumumuz içinde sandığımızdan çok sayıda olduğuna kuşkunuz olmasın. Bunun böyle olmasını gerçekten istemeyenlerin birleşip, biran önce, çareler düşünmelerinde yarar vardır. Ekonomistlerin, dünya tecrübelerine dayanarak, çok basite indirgeledikleri izlenim kulaklarınızda çınlasın. Bir ülkede ard arda üç dört yıl enflasyon %30 civarında seyrederse, o ülkenin ekonomisi özgürlükçü demokratik yönetime dayanamaz; yani o ülke, sağ veya sol, ama tek elden yönetilir demek istiyor iktisatçılar.

Sayın arkadaşlar, bugün TUSİAD'ın, yani bir özel sektör kuruluşunun plâtföründe toplanmış bulunuyoruz. Ülkenin getirildiği bu karmaşık ortamda acaba neresindedir bu kavramın mensupları?

Toplumumuzun örgütlenme yarışına girdiği, yurt yüzeyinin düşman çadırlar toplumu haline dönüştüğü bir sırada özel kesim de zorla bir kampa sokulmak istenmektedir. Bu kampa aday olmanın kuralı, yönettiği müessesenin boyutunda ve kullandığı sermayenin ölçüsünde aranmaktadır. Bu ölçülere uymayan kuruluşların kamp adaylarıyla beraber görünmüş olmalarının nasıl bir istihza ile karşılandığını yakın bir geçmişte televizyon ekranlarındaki anlamlı te-
bessümlerde izledik. Oysa, hür iradesiyle, küçük büyük, işyeri oluşturan herkes özel kesimin içinde demektir.

Sayın arkadaşlar, son dönemlerde demeçlere lezzet katmak için konuşmacıların bazen kurumları, bazen de

muarızlarını belli tarihlere bağladıklarını biliyoruz. Bir kuruma tanınan on yıl, bir kişiye uygun bulunan yüzyıl gibi kronolojik aşamaların nasıl saptandığını bilemiyorum. Ne var ki, ülkemizdeki bazı özel teşebbüs karşıtlarının dünya dönerken yürüyen zamanın neresinde durduklarını gerçek bir tarihe bağlamak mümkün.

Ondokuzuncu Yüzyılın ikinci yarısında, kapitalin başı boş, ulu orta saldırısına karşı güçler oluşmuştu. O dönemin kapitalistleri ülkelerinin içindeki insanları sömürüyor, bu da yetişmiyor, dışa sarkarak güçsüz toplumları, iri iri kıtaları koloniler halinde kendilerine bağlıyorlardı. Devlet-kapital işbirliği vardı o dönemlerde. Sömürülenlerin, ayaklandıkları takdirde, gerçekten zincirlerinden başka kaybedecekleri hiçbir şeyleri yoktu. Oysa, Ondokuzuncu Yüzyılın dünyayı sarsan kavgaları, ekonomik kavramlara yeni boyutlar getirdi. Toplumların düzenleri değişti. Güçler dengesi kuruldu. Devlet kavramı,

salt hudutları korumaktan, vergi devşirmekten başka boyutlara ulaştı. Bugün artık bir sosyal devlet anlayışı vardır dünyada. Devlet, vatandaşı doğumundan ölümüne kadar korumakla yükümlüdür. Devlet, ekonominin bir güçler dengesi içinde yürütmesine özen gösterecektir, toplumun ürettiği varlığın adil biçimde dağılımı için kurallar getirecektir ve bütün bunları yaparken de bireyin hür iradesine saygılı olacaktır.

Sayın arkadaşlar, gerçekten çok güçtür bu dengeyi kurmak. Güç olduğu için de zaten çok gelişmiş ülkeler dışında kalan toplumlar ya sosyal adaleti geciktirmek bahasına bir aşırı uca kaymışlar, ya da bu işin özel mülkiyetle yürüyemeyeceğine inanarak öbür ucu tercih etmişlerdir. Türkiye'miz ise, bugüne kadar yolların en güç olanını seçmiştir kendine. Ülkemiz, hem hızlı kalkınmak istemektedir, hem de bunu özgürlükçü demokratik yönetimin kuralları içinde yaparak sosyal adalet ilkelerine de sadık kalmayı

öngörmektedir. Cumhuriyetimizle yaşıt olan çok kısa bir kalkınma dönemi içinde, tarihin tecrübelemelerinden de yararlanarak, Ondokuzuncu Yüzyıla gömülü kalan düzenin dışında bir düzenle bugünü bulduk. Bugün çalışanlara verilecek öğüt, zincir koparma demagojisi değil, ekonomimizin sağlığına dikkat etmeleri gerektiği yönünde olmalıdır. Zira, geldiğimiz aşamada kaybolacak olan zincir değil, gelişmiş ülkelerde bile az rastlanan ücret ve sosyal haklardır.

Sayın arkadaşlar, son sözlerimle Türkiye ekonomisini pembe bir örtü altında göstermek istediğim sanılmasın. Aksine, çözüm bekleyen tehlikeli ve pek çok sorunlar vardır toplumumuzda. Bugün Türkiye'mizde yaygın bir vergi kaybı vardır. Yanlış bir sanayileşme stratejisi sonucu döviz darboğazı, kötü kentleşme, çevre kirlenmesi gerçekleri ortadadır. Bir enflasyon içindeyiz. Gelir dağılımında eşitsizlikler vardır. Giderek büyüyen bir işsizler ordusu vardır. Yakın

gelecekte acısını çekeceğimiz bir eğitim sorununuz vardır. Bölgesel ekonomilere katılma arifesinde yaşamamızı sağlayabilecek bir teknoloji geliştirme görevimiz vardır. Bütün bunlar vardır ve üstelik özel teşebbüs denen heterojen ve yaygın kitle içinde bu kötü gerçekleri kendi kısır amaçları uğruna muhafaza etmek isteyenler de vardır. Toplu sözleşme düzenini tümü ile ortadan kaldırmak isteyen sanayici bunların içindedir. Yıl sonu bilançosunu vermek istediği vergiye göre ayarlayacak uzmanlar kullanan işadamları bunların içindedir. Öz varlığını haksız biçimde şişirmek için enflasyonu özleyenler de bunların içindedir.

Ne var ki, bu töhmetler dağıtılırken asıl sorumlu zaman zaman gözden kaçmaktadır. Sanayileşme stratejisini devlet kurar, özel teşebbüs konan kurallar içinde görevini yapar. Vergi yasalarını devlet getirir ve denetler. İşçi-işveren ilişkilerini oy toplama

amacına dönük değil, ekonomik gerçekler doğrultusunda devlet düzenler. Gelir dağılımını ekonomik gerçekler içinde yasalarla düzenlemek devletin sorumlulukları arasındadır. Anayasamız büyük bir açıklıkla eğitim sorununu devlete bırakmıştır.

Cumhuriyet hükümetleri yanlış bir sanayileşme stratejisi uygulamışlarsa, bozuk ve denetimden büyük ölçüde yoksun bir vergi düzeni uyguluyorlarsa, ekonomik gerçekleri unutup işçi-işveren ilişkilerinde üretimdeki prodüktiviteyi giderek azaltmak yönüne iten istekleri kabul ediyorlarsa, istihdam sorununun çözümlenmesine yönelik çalışmalar içinde değillerse, bu gerçeklerden ötürü bir ekonomik kavram sorumlu tutulamaz. Yanlış tutumlardan gelen hataları tümü ile özel teşebbüse yüklemek insafsızlıktır. Bugünkü Türkiye'mizde ekonomik sorumluluğunu idrak etmiş özel teşebbüs yetişmiştir. Kendi uğraşı alanlarına

giren ülke sorunlarını ciddi plâtformlarda tartışırken bunları, salt görüntü uğruna, otel koridorlarında çıkarları için karanlık plânlar oluşturan örgütler biçiminde göstermeye özenmek en azından yakışıksızdır.

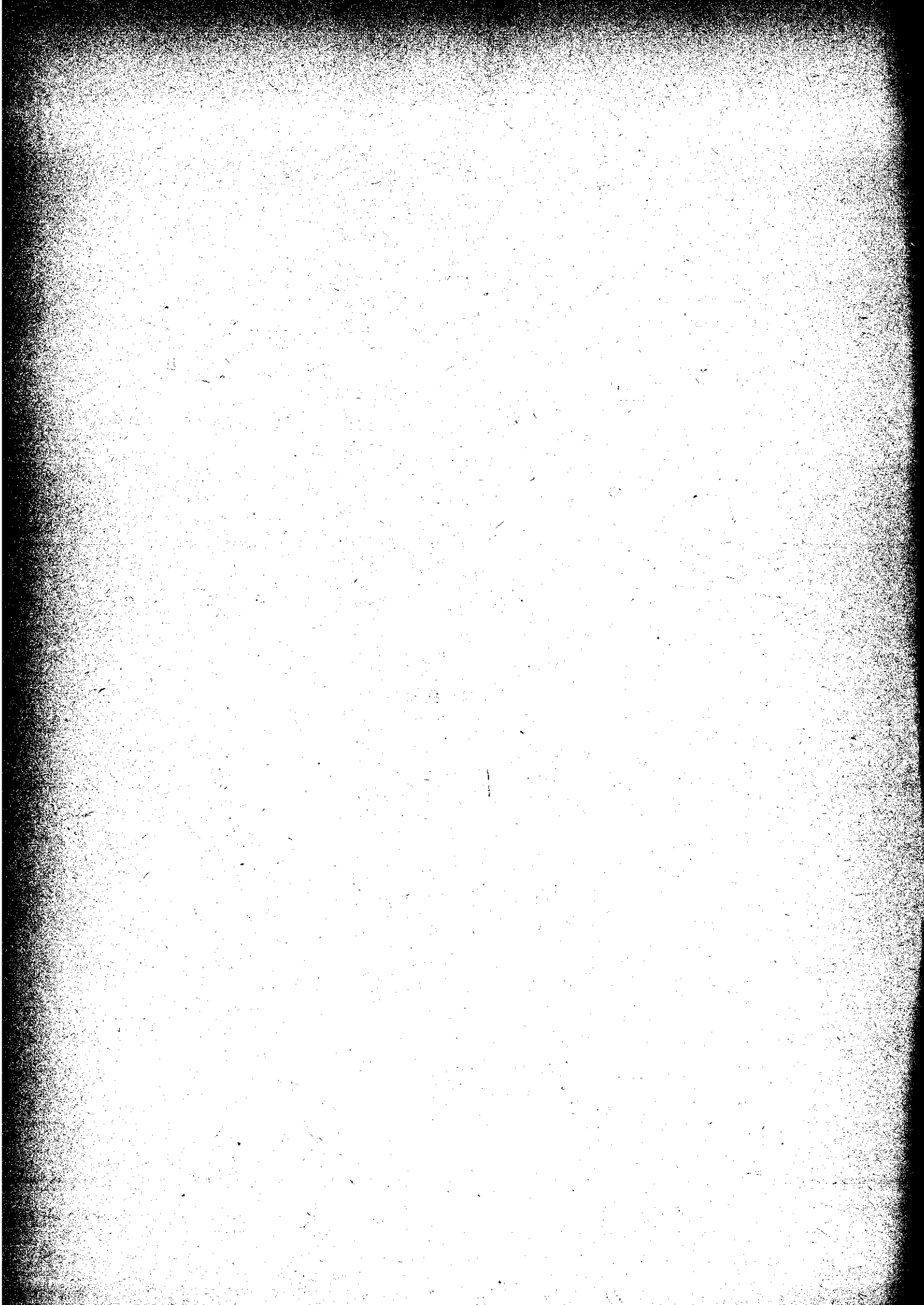
Sayın arkadaşlar, şimdi huzurlarınızda yurt sorunları içinde görev taşıyan bir kişi olarak ve bu kürsüden yararlanarak bizi yönetenlere birkaç ricamı iletmek istiyorum. Partilerin yöneticileri olarak özgürlükçü demokrasi düzeni içinde elbette topluma daha iyiyi ve daha doğruyu getirmek yarışması içindedir. Elbette toplumu inandırdığınız ölçüde seçilecek ve iktidar olacaksınız. Ne var ki, bazı temel sorunlarımız çözümden yoksun kalmıştır. Eğitim kargaşasının, enflasyon sorununun, işçi-işveren ilişkileri çıkmasının beklemeye tahammülü kalmamıştır.

İkinci ricam özel teşebbüs konusundadır. Vatanseverliği tekelinize almış bir eda ile saygıdan yoksun tutumlara girmeyiniz. Özel kesimde olumsuz tutumlar

içinde bulunan kişiler olabilir. Politika alanında da bu tür kimselerin bulunmadığını savunmak mümkün değildir. Bunlar vardır diye bir sistemin temel kurallarını bırakıp, kavram çekişmelerine girmek yarar getirmeyecektir. Özgürlükçü demokrasi yanlısı olmakta samimi iseniz, bu düzen sürdükçe özel teşebbüs de var olacaktır.

SAKIP SABANCI

SANAYİLEŞME POLİTİKASI

Sakıp Sabancı
TÜSİAD
Yüksek İstişare Konseyi
Başkan Yardımcısı

Hızla gelişen dünya ekonomisi içinde Türkiye'nin varlığını koruması ve devam ettirmesi ancak çok hızlı sanayileşmesi ile mümkün olabilecektir. Dengeli bir şekilde kalkınabilmemiz için ; bir yandan tarım alanında verimliliği artıracak tedbirleri alırken, diğer taraftan sanayimizi ileri Batı Ülkeleri seviyesine çıkaracak VERİMLİ YATIRIMLAR'ın hızla gerçekleştirilmesi zorunluluğu vardır.

Bu maksatla da, her şeyden önce Hür Teşebbüsün gücünün iyi değerlendirilmesine ve bu güçten yeterince faydalanılmasına, öte yandan da Hür Teşebbüsün gerekli başarıya gösterebilmesi için, öncelikle memlekette hür ve demokratik rejimin bütün gerekleri ile işlerliğinin sağlandığı istikrar ve güven ortamının teessüsüne ihtiyaç vardır.

Hür Teşebbüs Mensupları olarak, yatırım ve üretim konularındaki akıllı ve dinamik girişimler ile hür demokratik rejim ve karma ekonomi ilkesine dayalı anayasal düzen içinde yurt kalkınmasının tüm sorunlarının en iyi şekilde çözümleneceğine inanıyoruz.

Planlı kalkınmayı, Kamu ve Özel Sektör, karma ekonomi felsefesi içinde bir arada gerçekleştireceğinden; plan, Kamu sektörü için emredici, Özel Sektör için ise teşvik edici ve yol gösterici bir nitelik taşımalıdır. Bu ilke eksiksiz ve tam uygulanmalıdır.

Burada önemli bir noktayı açıklıkla belirtmeyi yararlı görüyorum :

Merkezi planlamaya dayalı ekonomilerle yönetilen Ülkelerde, sistemin kuralları icabı, yoklukta ve sefalette eşitlik bahis konusudur. Ama, piyasa kurallarına uygun liberal ekonomilerde ise varlıkta ve refahta eşitlik istikametinde başarılı gelişmeler meydana gelmektedir.

Bugün dünyamızda herkes ve her toplum mutluluğa erişmenin arzu ve gayreti içerisinde arayışını sürdürmektedir. Bu arayışı esaret içinde sürdürenler olduğu gibi, hürriyet içinde elde etmeğe çalışanlar da vardır.

Hür Teşebbüs Mensupları olarak yatırım ve üretim konularındaki inançlı tutum ve davranışımızla hür ve demokratik rejim ve karma ekonomi ilkesine dayalı ortamda ülkemizde bütün sorunların en iyi bir şekilde çözümleneceğine inanmaktayım. Tarafsızlık sloganının geçerli olmadığı, her türlü mel'anetin bu elbise içinde toplumun değişik kesimlerine sokulduğu bir dönemde, yukarıda özetlediğimiz düşünce tarzına ters düşen her türlü siyasal, sosyal ve ekonomik

Konuya dıştaki ve içteki gelişmeler açısından baktığımızda görülen manzara şudur: Dünya ekonomisindeki üretime ilişkin gelişimler nüfus artışındaki hızın gerisinde seyrettiğinden problemler günbegün yoğunlaşmış ve ilk tehlike çanları 1974 yılında İtalya'da toplanan Dünya Gıda Konferansında çalmıştı. Bu toplantıda gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere gıda ve teknoloji yardımı yapması istenilmişti. O tarihten bu yana ve özellikle gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkilerin önemi daha da açık bir şekilde artmıştır.

Diğer taraftan, 1973 yılı petrol bunalımı sonucunda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında ortaya çıkan sorunlarda, özellikle kişi başına milli gelirden aldığı pay daha yüksek olan gelişmiş ülkeleri, ham madde üreten ülkelere nazaran daha da çok etkilemişti.

Bütün bu önemli işaretlere rağmen, 1975 yılı Martında gelişmekte olan ülkelerin sınaî üretimindeki payının çok düşük olduğu ve 2000 yılına kadar bu payın %25 olması kararına karşılık, bu fonksiyonun gereği gibi yapılabilmesine ilişkin çalışmaların bazı gelişmiş ülkelerin direnişi ile karşılaştığı da bir vakiadır.

Dünyanın gelişim ve değişim gösteren ortamı içinde; gelişmiş, gelişmekte olan ve geri kalmış ülkeler arasında sanayileşmeye ve üretime ilişkin konularda demokratik ve uygulanabilir DAHA GÜZEL BİR DÜNYAYA götürücü faaliyetlerde bulunmalarını ve çalışmalarını bu istikamette sürdürmelerini temenni ederim. Zira hızla artan dünya nüfusu içinde sadece belli ülkelerin insanların milli gelirden daha çok pay alır hale gelmesi yananda, geniş kitlelerin açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalması tüm ülkeler için tehlikeli bir dönemin hızla yaklaşmasına yol açacaktır.

İnsanlar alışkanlıklarından kolay kolay vazgeçemez ve alışıldı mı toplumu israf ekonomisinden tasarruf ekonomisine kolay kolay çeviremezsiniz.

Televizyona, buzdolabına, araba kullanmaya alışan insanların, aradığını bulamaması halindeki aksülamelleri; bir deve gölgesine, bir hurmaya alışık olup da bulamayanlarınkinden çok daha yıkıcı ve tehlikeli olur.

Bizim de dünya ülkeleri arasında gelişmiş ülke olarak yerimizi alabilmemiz ve varlığımızı koruyabilmemiz, hür ve demokratik rejim içinde hızlı sanayileşmemizle mümkün olabilir. Bu maksatla sanayi alanındaki gelişmemizin bir aşaması olarak aramalı ve yatırım malı üreten sanayileri biran önce çoğaltıp geliştirerek sınaî ürün ve makina ithali yerine en kısa zamanda bunların ihracına yönelmeliyiz. Aksi halde, sadece tüketime dönük sanayilerin gelişmesi ile, sanayileşme yönünden olsun, teknolojik yönden olsun gelişmiş ülkeler düzeyine erişmemiz mümkün olmayacaktır. O halde ülkemizin sanayileşmesinde gidilmesi gereken yolu ve varılması zaruri olan hedefi çok iyi ve açık bir şekilde tesbit etmemiz gerekmektedir.

Şunu kesinlikle ifade etmek isterim ki; hızlı sanayileşme yolunda atılan her adımı, alınan her isabetli kararı memleket sevgisinin ve hizmet anlayışının olumlu bir örneği olarak görmekteyim.

Öte yandan, sanayileşme politikasını, hür ve demokratik rejimin sınırlarını zorlamadan çizmek ve Türk Ekonomisinin sağlıklı ve doğurgan bir yapıya kavuşturulmasını sağlamak, bilhassa tüketim harcamaları ve transfer harcamalarının artış hızının azaltılmasını sağlayacak, ülke çapında bir tasarruf politikasının yürütülmesinde de büyük zaruret vardır.

Eğer bütün hızlı sanayileşme ve kalkınmamıza ve bunlara ilişkin ekonomik ve sosyal problemlere hür ve demokratik rejimin kuralları içinde çözüm getiremez ise, gün geçtikçe artan nüfusa karşı daralan üretim imkânları ve istihdam sorunları içersinde daha da artacak olan sosyal problemlerin halli zorlaşacak ve bir süre sonra da imkânsız hale gelecektir. Hiç şüphesiz merkezi plânlamadan uzak, hür ve demokratik rejimin uygulandığı gelişen her ülkede olduğu gibi ülkemizde de tüketim sanayiinin payı büyüktür. Hızla sanayileşmemiz için ise, bünyesel açıdan ve belli sektörlerde ara malı ve yatırım malı üreten sanayilere hem öncelik ve hem de ağırlık vermek zorundayız. Bu maksatla da;

- A) Mevcut ve kurulacak olan sanayimizin ürünlerinin miktar, fiyat ve kalite yönünden dış pazarlarla rekabet edebilmesi için sanayi kuruluşlarının teknoloji, kapasite ve organizasyon yönünden günün şartlarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir.
- B) Girdi fiyatlarının yatırımlarda ve sınaî ürün imalinde maliyetleri oluşturmadaki etkisi çok büyüktür. Başka AET olmak üzere hem çok sanayileşmiş ve sanayileşmekte olan ülke ile Türkiye arasında hem çeşitli hammaddeler ve yatırım mallarının ve hem de kaliteli enerjinin fiyatları açısından önemli farkları vardır. Bu şekilde girdi fiyatlarındaki farklılıklar, rekabet edilebilirlik unsurunu aleyhimize işler hale getirmektedir. O halde her türlü yatırım ve sınaî ürün üretiminin maliyetlerinin girdi fiyatlarının da, dış pazar şartları dikkate alınmak suretiyle düzenlenmesi zarureti vardır.

İşte bütün bu dar boğazların giderilmesinde ve sorunların çözümlenmesinde arzulanan sanayileşme hedefine ulaşılabilmesinde çağdaş teknolojinin kullanıma ihtiyacı vardır.

Genel olarak gelişme halindeki ülkelere gelişmiş ülkelerden intikal eden yabancı sermaye ve teknolojik yardım, beraberinde bir çok problemler de getirmektedir. Bu problemlerin en önemlisi, gerekli üretici kadronun beraber bulunmamasıdır.

Sadece yabancı sermayeyi getirmek ve yatırımı gerçekleştirmek kafi değildir.
./..

Önemli sorun, bu yatırımı tam randımanla ayakta tutabilecek maharet ve tekniği de birlikte getirmektir. Kalkınma halinde olan memleketlerde özel yabancı yatırım larla ilgili olarak mevcut bazı problemlerin ve krizlerin kökeninde bu mesele önemli bir yer tutmaktadır.

Sanayileşme stratejimizi tam olarak tesbit etmeden, kalkınmamızı hızlandırıcı, ve ülke yararına yapısal yönden değiştirici tedbirler almadan, diğer teşvike dayalı kriterleri belirlemenin hiç bir yararı olmayacaktır. Nitekim, bugüne kadarki uygulamalarda hep geçici palyatif tedbirler ile yetinilmiş, dolayısıyla karşımıza yapısal yönden değişiklikleri gerektiren mevcut durum çıkmıştır.

Satır başları halinde özetlemek gerekir ise, sanayileşme stratejimizin ana hatlarını şöyle sıralayabiliriz :

- A) Ülkemizin hızlı kalkınabilmesi ve kırk milyon insanın mutlu ve müreffeh hale gelebilmesi için SANAYİLEŞMEK tek çıkar yol.
- B) Sanayinin ekonomideki payını artırmak,
- C) Sanayimizi, kendi kendine üretebilen doğurgan bir yapıya kavuşturmak,
- D) Bu arada toplumda meydana gelen belli değişiklikleri gözönünde tutmak,
- E) Enflasyon sorununa dikkatle ve belirli ölçülerde yaklaşabilmek,
- F) Sosyal ve ekonomik bütneye ters düşmeyecek, ama gerçekçi ve verime bağlı bir ücret politikasını tesbit etmek,
- G) Dış borçlanma zarureti kabul etmek,
- H) İthalat ve İhracat kompozisyonuna sahip olabilmek,
- I) Tüketimin modelini yeniden düzenlemek,
- J) Politik ve ideolojik amaçları bir yana iterek, yukarda sıralanan tedbirlere götürücü, önemli ilk adımı cesaretle atmak,

NETİCE

Ülkemizde bugün için, son yıllardaki bütün iyileştirme çabalarına rağmen ; mevcut stratejisi, politikaları, uygulamaları ve -sözde- teşvikleri ile ne hızlı sanayileşme ve ne de sınaî ürün ihracı yeterince gerçekleşemez. Birbiri ile çelişkili , koordinasyondan yoksun, iç ve dış ekonomik kurallara ters düşen ilkeler, politikalar ve sendikal rekabetin yarattığı ölçsüz ücret talepleri, huzur, güven ve istikrarı zaman zaman bozucu ve tedirgin edici davranışlar ; arzuladığımız hedefe arzulanan ve hesaplanan sürede varmamıza engel olucu niteliktedir. Nitekim, çeşitli şekillerde süregelmiş olan bu durum ve tutumlar, hemen hemen bütün hesaplanan ve planlanan yatırımların, projelerinde belirlenen bedelleri ile, planlanan

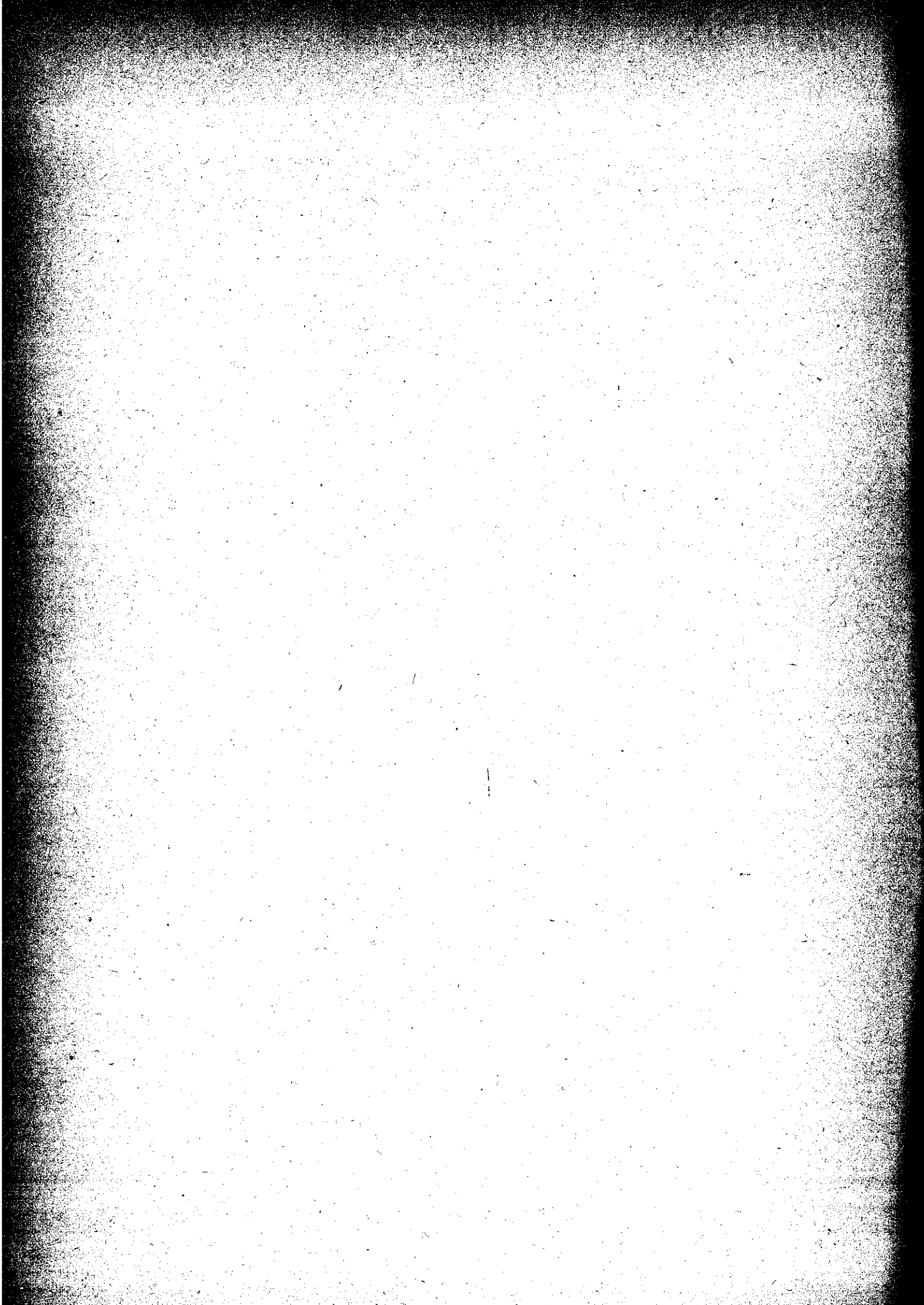
./..

süre içinde gerçekleşmesine engel olduğu gibi, aşırı isteklerin zorlamaları da bazı işyerlerinin kapanmasına sebebiyet vermiştir.

Kısaca ifadelendirmeye çalıştığımız bu mevcut duruma rağmen ülkemizde hala yatırım ve üretime ilişkin iyi niyetli çabalar sürdürülebiliyorsa, bunun sebebini Hür Teşebbüsün ülke sorunlarına ilişkin inançlı tutum ve davranışına bağlamakta isabet vardır. Yukarda özetlediğimiz düşüncelerin ve verdiğimiz örneklerin ışığı altında büyük Türkiye'yi yaratabilmek için ise hedefimiz; adına teşvik denilen, ama akıllı ölçülere bağlandırılmayan, netice vermekten uzak kriterleri alt alta sıralamak değil ; Ülke yararına kısa, orta ve uzun vadeli sanayileşme strateji ve politikaları ile bunlara uygun gerçek teşvikleri cesaretle ortaya koyarak sanayileşmeye yön vermek olmalıdır.

YILMAZ ADIGÖZEL

1977 YILINA GİRERKEN

TÜRK HÜR TEŞEBBÜSÜ

Yılmaz ADIGÜZEL

Ege Bölgesi Sanayi Odası

Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye, bütün dünya ülkeleri gibi, 1977 yılına çok önemli ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarla yüklü olarak girmiştir. Büyük boyutlara ulaşan ve olumsuz etkileri giderek yoğunlaşan bu sorunları, dünya ekonomik krizinin dolaylı ve dolaysız etkilerinden soyutlamaya imkân olmadığı gibi, bunları bir yılın veya bir yönetim döneminin yarattığı sorunları olarak kabul etmek de yanlıştır. Nitekim, ekonomik durgunluk, enflasyon, işsizlik, daralan dünya ticaret hacmi, parasal dalgalanmalar, dış ödemeler dengesi açıkları gibi ekonomik ve sosyal hayatı büyük ölçüde etkileyen olumsuz gelişmelere, değişik düzeylerde de olsa, tüm dünya ülkelerinde rastlanmaktadır.

Uluslararası boyutlara erişen ve olumsuz etkileri giderek artan bu sorunları, sadece ulusal düzeyde alınacak tedbirlerle çözümlenmeye çalışmak, artık yeterli değildir. Ayrıca, bu sorunların kısa dönemde çözümleneceğini de beklemek gerekir.

Dünyamız, genel ekonomik, sosyal ve siyasal görünümü ile yeni bir dengeleşme çabası içindedir. Bu yeni dengeleşmenin kısa sürede sağlanabileceğini sanmıyoruz. Zira, petrol üreten ülkelerin izledikleri petrol fiyatları politikası ile dünya gelir bölüşümüne getirdikleri yeni dağılışı sistemi ve sosyalist ülkelerin uluslararası ekonomik sisteme

açılmaları gibi büyük boyutlu ve önemli olayların yarattığı ve yaratacağı yeni koşulların hangi yönde gelişeceğini kestirmek çok güçtür.

Bu çok önemli iki olay, 1970 lere doğru, özellikle gelişmiş ülkelerde başlayan sosyal içerikli enflasyonist gelişmeyi daha da hızlandırmış ve durgunluk içinde enflasyon olayını yaygınlaştırmıştır. Neticede işsizlik oranı sür'atle artmış ve satınalma gücü erozyona uğramıştır. Bugün, bütün dünya ülkeleri yatırımları hızlandırma, yeni iş imkânları yaratma ve fiyat artışlarını yavaşlatma çabası içindedirler. Ne varki, ulusal düzeyde alınan tedbirler yeterli olmamakta, uluslararası düzeyde ise, hemen hemen hiç bir olumlu adım atılamamaktadır. Zira, ekonomik durgunluk ve kriz dönemleri, çoğunlukla, müdahaleciliğin yaygınlaştığı, ekonomik kurallardan çok sosyal ve siyasal seçeneklerin ağırlık kazandığı ve milliyetçiliğin yoğunlaştığı dönemler olagelmışlerdir. Halbuki, böyle bir davranış, uluslararası düzeyde tedbirler alınmasını büyük ölçüde güçleştirmektedir.

Türkiye, 1977 yılı ve sonrası için alacağı ekonomik kararlar ve saptayacağı kalkınma stratejilerinde bu gerçekleri gözönünde tutmak zorundadır.

Türkiye'nin 1977 yılında karşılaşacağı ve çözümlemek zorunda olduğu ekonomik problemler, diğer ülkelerin karşılaştığı sorunlardan pek farklı olmamakla beraber, ekonomik yapımız ve gelişme düzeyi gereği, daha büyük boyutlara erişmektedir. Ayrıca, 1977 yılının, ülkemiz açısından içerdiği özel durumlar, bu sorunların çözülmesi için pek elverişli görünmemektedir.

Bilindiği üzere 1977 yılı ekim ayında Genel Seçimler yapılacaktır. Üzülerek belirtmek isterizki, ülkemizde, genel seçimlerin yapıldığı yıllarda, genellikle, politik faaliyetlere verilen önem ve ağırlık dolayısıyla ekonomik kararlar ve uygulamalar büyük ölçüde aksamakta, yönetim ve uygulama organları, anlaşılması olanaksız bir çeşit bekleme ve işleri yavaşlatma dönemine girmektedirler. Bu tür bir davranışın, 1977 yılının ciddi sorunları dikkate alındığında ülkemiz bakımından, ne derece zararlı olabileceğini belirtmeye bile gerek yoktur sanırız. Bu kötü alışkanlık mutlaka terkedilmelidir.

1977 yılı geçmiş yılların biriktirdiği ciddi ekonomik sorunlarla mücadele yanında, geniş bir yıllık programın uygulanması, yüksek düzeyde bir bütçenin gerçekleştirilmesi ve Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlıklarının tamamlanması gibi çok önemli çalışmaların yapılmasını da zorunlu kılmaktadır. Gelecek günlerde daha da yoğunlaşacak olan seçim çalışmalarının bu temel sorunlara yeterince eğilmeyi güçleştirmemesini diliyor ve siyasal partilerimizi, ulusal çıkarlarımızın ana noktalarında birleşmeye davet ediyoruz.

Son baş-altı yılın siyasal çalkantıları, ciddi sosyal olayları ve önemli iç ve dış ekonomik güçlüklerine rağmen, Türkiye, küçümsenmeyecek bir gelişme hızı sağlayabilmiştir. Bütün bu güçlüklerle rağmen hür teşebbüs kesimi plan hedeflerini aşan yatırımları gerçekleştirmiştir. Kuşkusuz, ekonomik gelişmemizde ve sosyal gruplar arası gelir dağılımında bazı dengesizlikler mevcuttur. Fakat, bu dengesizlikler düzeltilmeyecek veya giderilemeyecek türden

değillerdir. Yeter ki, ekonomik ve sosyal kesimler olarak gerçekçi ve karşılıklı güven duygusuna dayalı bir diyalog kurabilelim. Demokrasi, bir anlamda, toplumu oluşturan sosyal ve ekonomik grupların çıkarlarını, sürtüşmelere en az yer bırakacak şekilde dengeleştirme yöntemidir. Bu nedendir ki, hür demokratik parlamenter sisteme gönülden inanmış kimseler olarak, demokratik sisteme ve onun alt yapısını oluşturan teşebbüs, çalışma ve sözleşme hürriyetlerine ters düşen her davranışa, tüm ulus olarak, birlik ve beraberlik içinde karşı çıkmalıyız.

Hür demokratik parlamenter sistem ve serbest piyasa düzeni kavramları birbirinden ayrılmaz ve bir bütünün iki parçasını oluşturan temel kavramlardır. Bunlardan birini yok edip diğerini yaşatmaya imkân yoktur. Halbuki, ülkemizde son yıllarda bazı ortamlar, "demokrasiyi kurtarma" sloganı altında serbest piyasa düzenini yok etme çabaları içindedirler. Bu kimselerden sormak isteriz, bize, teşebbüs, çalışma ve sözleşme hürriyetlerinin yok edildiği fakat hür demokratik parlamenter sistemin yaşatılabildiği bir ülke gösterebilirler mi?

Kişilerin, maddi ve manevi varlıklarını kendi çabaları ile ve toplumun genel çıkarları doğrultusunda geliştirebilmeleri, demokratik sistemin bir gereği olmanın ötesinde doğal bir haktır. Hür demokratik sisteme bağlılığını iddia eden hiç bir siyasal parti, kişinin bu anayasal haklarını kendi ideolojik çıkarlarına alet edemez ve sınırlayamaz. Hele böyle bir davranışı sosyal demokrasinin gereği gibi göstermek, yalın bir aldatmacadan ileri gidemez.

Üretim vasıtalarını giderek artan oranlarda devletleştirmek ve tüm kişileri işçi statüsüne sokmak çabalarının sosyal demokrasi ile hiç bir ilgisi yoktur. Ne yazık ki, entellektüel ve çağın ilerisinde olduklarını her fırsatta savunanlar ve diğer grupları çağın gerisinde kalmakla suçlayanlar, bu açık gerçeği kamu oyunundan saklamak için her çareye baş vurmaktadırlar. Bu maksatla yaygın bir propaganda ve yasa dışı eylem ortamı oluşturulmakta ve programlar değiştirilmektedir.

Ana Muhalefet Partisi son kabul ettiği Programı ile ekonomik sektörleri "kastlara" bölme çabalarının yeni bir örneğini getirmiştir. Bu Programa göre, köylü, işçi, memur, esnaf ve sanatkar kesimleri, güçlü ve zorlayıcı zincirlerle devlete, daha doğrusu partiye bağlanmaktadır. Karma ekonomi sistemi terkedilmekte, tüccar ve sanayiciye gerek duyulmamaktadır. Böylece, geleceğin büyük tüccar ve sanayicilerini yetiştirecek olan köylü, esnaf ve sanatkarlar kesimleri, her zaman böyle kalmaya mahkûm edilmektedirler.

Devlet özel kesimle ortaklık kurmayacaktır. Yabancı sermaye ancak Devlet tarafından kullanılabilir. Kısacası, teşebbüs, çalışma ve sözleşme hürriyetleri ancak parti çıkarları doğrultusunda kullanılabilir. Görüldüğü gibi bu bir sosyal devlet veya sosyal demokrasi anlayışı değil, açıkça devletçiliktir.

Yeni kalkınan bir ülkede temel ekonomik sorun toplum gereksinmelerini karşılamak amacıyla, giderek artan ölçüde mal ve hizmet üretmektir. Mal ve hizmet üretimini arttırabilmek ise daha çok yatırım yapabilmek ve daha yüksek düzeyde verimlilik sağlamak demektir.

Bu temel gereğin doğal bir sonucu olarak ülkenin tüm biriktiri ve becerilerini giderek artan bir bölümünü üretken yatırımlara yönlendirme zorunluluğu doğmaktadır. Başka bir deyişle, sosyal kesimlerin yaygın bir biçimde ekonomik faaliyetlere entegre edilmesi gerekmektedir. Biz buna, ticari ve sınai mülkiyetin tabana yayılması diyoruz. Bunu sağlayabilmek için, her Türk vatandaşının, biriktiri ve becerileri ile kurulmuş ve kurulacak ekonomik işletmelere katılmasını kolaylaştıracak koşullar yaratılmalıdır. Bu koşullar zorlayıcı değil, uyarıcı ve özendirici olmalıdır. Kişiler, kendi arzu ve istekleri ile ekonomik faaliyetlere katılmalıdırlar.

Yasal düzenlemeler yetersiz ve vergi sistemimiz büyük ölçüde caydırıcı olduğu halde, son yıllarda, halkımızda ekonomik faaliyetlere katılma eğilimi, memnuniyetle belirtmek isteriz ki, teşebbüs hürriyeti düşmanlarını korkutacak düzeyde gelişmeler göstermiştir.

Halkımızın, serbest seçenekleri ve ekonomik temele dayalı kararları ile her türlü ekonomik faaliyetlere girişebilmeleri Anayasa'mızın teşebbüs, sözleşme ve çalışma hürriyetlerinin bir gereği olduğu gibi, hür demokratik sistemin yaşayabilmesi ve gelişebilmesi için de zorunludur. Bu gelişme, ekonomik hayatı ve sosyal grupları kastlara bölmeden, ekonomik kurallara ters düşen ayrıcalıklara yer vermeden sağlanacaktır ve sağlanmalıdır. Böyle bir gelişmenin gerektirdiği koşullar hür demokratik sistem ve teşebbüs hürriyeti içinde mevcuttur. Yeter ki bunları kullanmasını bilelim.

Hür demokratik parlamenter sistem gibi kişinin toplum içinde en geniş hürriyetlerden yararlanarak, maddi ve manevi değerlerini geliştirmesine olanak hazırlayan başka bir siyasal düzen yoktur. Tüm ulus olarak, böyle bir sistem içinde yaşamaktan mutluyuz ve bundan gurur duyuyoruz.

Ne varki, ülkemizde halen mevcut devlet yönetim ve uygulama düzeni, üzümlere belirtmek isterizki, hür demokratik parlamenter sistemin içerdığı dinamik ve geliştirici potansiyel gücü yeterince değerlendirmekten uzaktır. Devlet yönetim ve uygulamalarında karşılaşılan bürokratik engeller, giderek, içinden çıkılmaz bir düzeye erişmiş olup, haklı şikâyetlere ve hoşnutsuzluklara yol açmaktadır. Vatandaşın, devlet ile ilişkilerinde karşılaştığı bu engeller, sadece zaman ve imkân kayıplarına yol açmakla kalmamakta, daha kötüsü, halkın demokratik sisteme karşı güven ve inancını sarsmaktadır. Bu durum ise, demokrasi düşmanları için ümidedilmeyen bir fırsat ortamı yaratmaktadır.

Halkımız Devlet dairelerinden o derece yılmıştır ki, çoğu kez, en yasal haklarını aramaktan bile vazgeçmekte veya büyük masraflara ve zaman kaybına katlanarak işini takibettirmek zorunda kalmaktadır. Vatandaşın yasal sisteme olan güvencini sarsan ve onu başka alternatifler aramaya iten, bu durumun mutlaka düzeltilmesi, vatandaşın devlet ve sisteme olan güveninin yenilenmesi gerekmektedir.

Halkın serbest iradesi ile oluşan bir devlet sisteminde, devletin vatandaşa güvenmesi gerekir. Demokratik

sistemlerde, devlet yönetiminde görev alan kimseler, kendi siyasal inançları ve ideolojileri ne olursa olsun, halka hizmet etmek ve devlet işlerini aksatmadan yürütmekle yükümlüdürler. Bu gerçeğin bir an önce anlaşılmasını ve devlet yönetiminde tarafsız görev bilincinin yerleşmesini arzu ediyoruz. Hükümetlerde görev alan siyasal partilerin, hür demokratik sistemi, sadece sözle savunmaları yetmez, uygulamada sağlayacakları sadelik, etkinlik, tarafsızlık ve koordinasyon ile bu üstünlüğü somut olarak ispatlamak zorundadırlar. Vatandaş böyle bir anlayışın özlemi içindedir.

Biz hür teşebbüs mensupları ülke ekonomisine yeni boyutlar kazandırmak için bütün maddi ve manevi değerlerimizi seferber etmiş kimseleriz. Daha çok yatırım, daha çok üretim ve daha çok iş olanakları yaratmak temel hedefimizdir. Devletten beklediğimiz Hür Demokratik Parlamenter sistem içinde siyasal istikrar ve çalışma barışının sağlanması, ekonomik faaliyetleri yavaşlatan bürokratik engellerin ayıklanması, teşebbüs, çalışma ve sözleşme hürriyeti gibi anayasal haklara saygı duyulmasıdır. Türkiye, hiç bir ekonomik ve sosyal kesim ayrıcalıklarına yer vermeden, serbest piyasa kuralları içinde tüm kaynaklarını ve becerilerini harekete geçirebildiği takdirde, bütün sorunlar daha kolay çözümlenecektir. Ülkemizin geleceği buna bağlıdır.

Türkiye, kendine en uygun ve halkının isteklerini en iyi yansıtan siyasal sistemi ve ekonomik düzeni kurmuştur. Bundan sonraki çabaları bu sistemi geliştirmek ve daha etkin düzeye erdirmek olmalıdır. Bugün için karşılaştığımız bazı güçlükler ne siyasal ve ne de ekonomik sistemimizin felsefesinden doğan hususlar değildir. Bu güçlükler, mutlaka, mevcut sistem içinde çözümlenebilir ve çözümlenmelidir.

Ülke ekonomisinin rekabet gücü daha yüksek, sağlıklı ve dengeli bir yapıya kavuşturulması ve halkımızın yaşam düzeyinin daha da yükseltilmesi konularında, bizlere, büyük görevler düşmektedir. Bu görevlerin bilinci içinde olmak ve bunları gereği gibi yerine getirmek zorundayız.

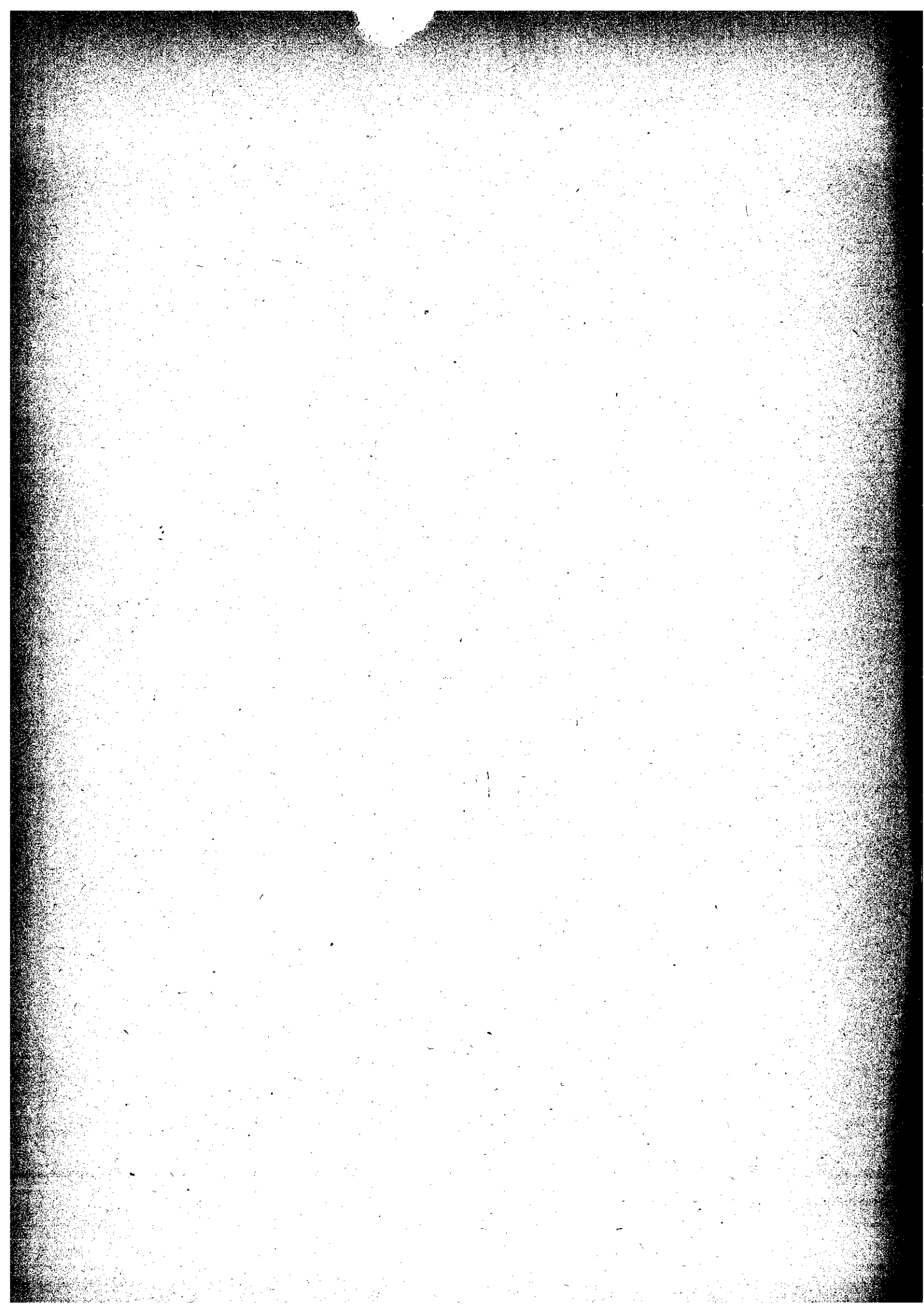
Herşeyi Devlet'ten beklememeliyiz. Devlet, sadece, serbest piyasa kurallarının aksamadan uygulanabilmesi için gerekli çalışma ortamını ve koşullarını yaratmakla görevlidir. Bu nedenle, serbest rekabet düzeninin aksayan yönlerini giderici tedbirleri alabilir. Fakat, bu tedbirler, hiçbir zaman serbest piyasa ve serbest girişim düzeni yerine devletçiliğin ikâme edilmesi yönünde olmamalıdır. Zira, böyle bir tutum ve davranış Anayasa'mızın ekonomik hak ve hürriyetlerine ve ulusal ekonomik çıkarlarımıza ters düşecektir.

Bizler, hür teşebbüs kesimi içinde, yaygın ve etkin bir otokontrol sistemi ile piyasa ekonomisine aykırı düşen davranışları sür'atle saptayacak ve giderecek yöntemleri araştırmalı ve uygulamalıyız. Bizler nasıl ki, mevcut siyasal bunalımın giderek rejim bunalımına dönüşmemesi için, büyük ölçüde çaba harcıyor ve yapıcı önerilerde bulunuyor isek, hür teşebbüs kesimindeki bazı davranış ve girişimlerin de, ekonomik hak ve hürriyetlerimizin varlığına ve etkinliğine gölge düşürmesine asla müsaade etmemeliyiz. Sektörümüzde, bu yönde başlayan bilinçlenmeyi daha da geliştirmek ve daha geniş düzeyde örgütlenmek zorundayız. Hür Teşebbüs Konseyi'nin kurulmuş olması bu ihtiyacın ve bilinçlenmenin güzel ve anlamlı bir örneğidir.

Dünyamızın gelişen ve değişen koşulları ve 1977 yılının özel durumları açısından, bu temel sorunlarımızı, bir defa daha, ana hatları ile dile getirmekte yarar gördük.

DR. EMRE GÖNENSAY

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN
GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr.Emre Gönensay
Boğaziçi Üniversitesi
Öğretim Üyesi

Türkiye ekonomisi son yıllarda iç ve dış dengesini sağlayamadan gelişmekte ve bu dengesizlik bir azalma eğilimi göstermektedir.

1976 yılı da bu iki temel dengesizliğin bir belirtisi olarak dış ödemeler dengesinde artan bir açık ve içeride hızlanan bir enflasyon ile kapanmıştır.

Bu iki olay birbirinden bağımsız olarak gelişen şeyler değildir. İçte yaratılan enflasyonist baskı mevcut dış ticaret ve sanayileşme tedbirleri ve bunların bir parçası olan aşırı değerlendirilmiş döviz kuru ile birleşince bu sonucun ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Bu gidiş sağlıklı değildir. Bu gidişin uzun müddet devam etmesi de mümkün değildir. Beş yıldır sürekli olarak devam eden aşırı enflasyon yalnız ekonomik yapıyı değil, sosyal yapıyı da yıpratmağa başlamıştır. Ayrıca, Türkiye dış açıklarını uzun vadede dengeye getirecek temel bazı tedbirleri şimdiden almağa başlamazsa bu açıkları dış borçlanma ile finanse etmek olanaklarını da yavaş yavaş kaybedecektir.

Dünyanın diğer ülkelerinin çoğunun da aynı sorunlar ile karşılaşmakta olması bizi avutmamalıdır. Çünkü Türkiye'nin probleminin boyutları ve niteliği oldukça değişiktir, kendine özgüdür. Bugün Türkiye ihracatın GSMH'ya oranı bakımından dünyanın en geri ülkelerinden biridir. 101 ülkelik bir grup içerisinde mukayese edildiği zaman, Türkiye'nin nüfus ve kişi başına gelir bakımından bugün ihracatı normal olarak GSMH'sının % 16'sı olması gerekirken bu oran fiilen 1976 yılında sadece % 4 olmuştur. Türkiye, dünyanın ekonomisi dışa en kapalı ülkelerinden biridir ve bu model bugün dış dengeyi sağlayamamaktadır.

Şu halde Türkiye bugüne kadar uyguladığı sanayileşme ve dış ticaret stratejisinde bir dönüm noktasına gelmiştir ve bu stratejiyi yeniden gözden geçirmek durumundadır. Ortak Pazar meselesi bu temel sorunun sadece bir parçasıdır. Meseleler gereksiz yere

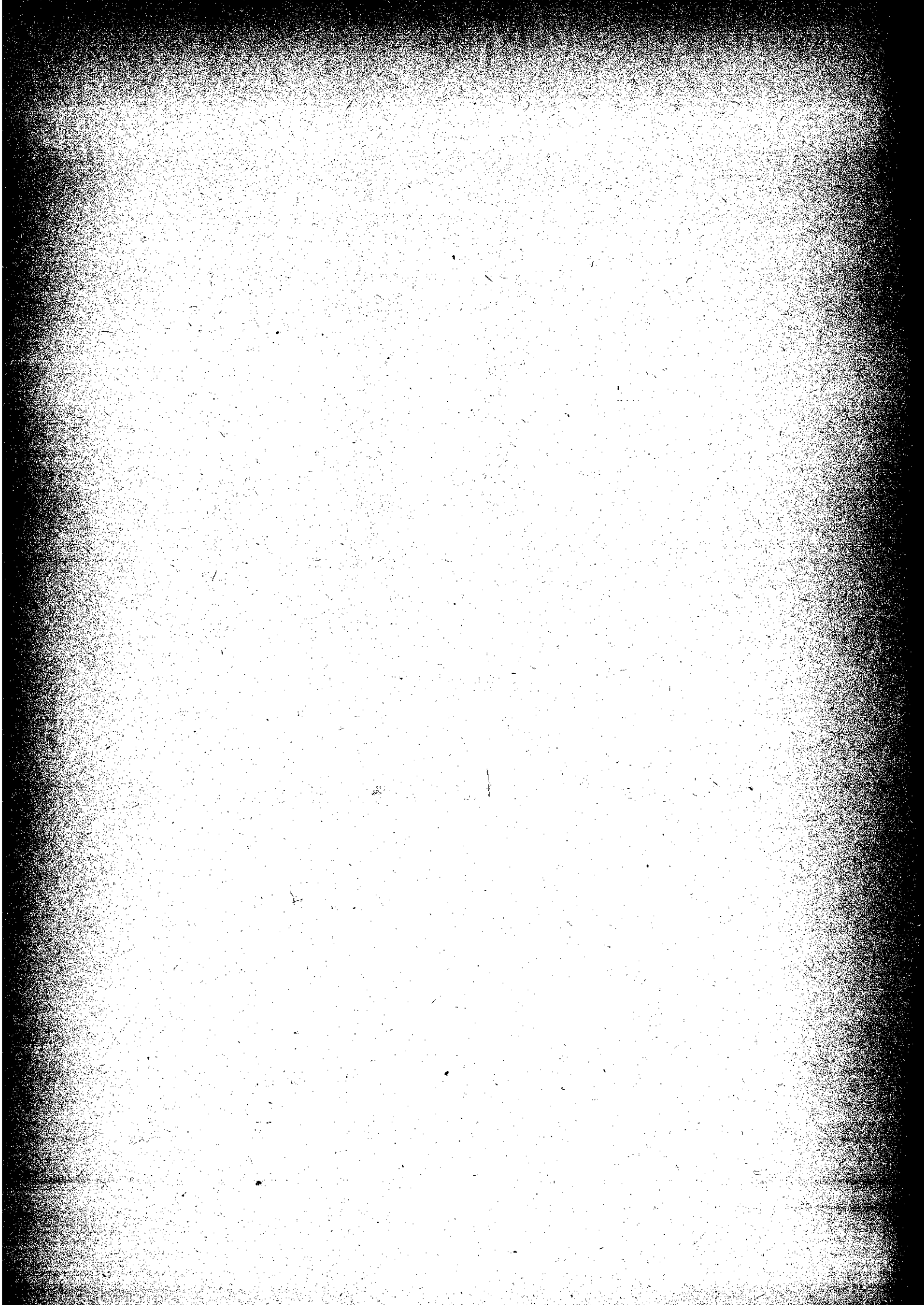

bulandırılmadan alternatifler net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Türkiye ekonomisi ya büsbütün dışa kapanarak tamamen kendine özgü bir yol izleyecek, ya da dünya ekonomilerinin normal eğilimlerine uyarak dengeli bir şekilde dışa açılacak ve bunun için gerekli ihracat potansiyelini yaratacaktır.

Son yıllarda Türk ekonomisindeki gelişmelerin olumlu bir yönü ekonominin dünya krizinden etkilenmeyerek % 7 civarında bir kalkınma hızını koruyabilmesidir. Ekonominin dışa kapalı yapısının bu konuda bir bakıma etkisi olmakla beraber, imalat sanayiinin tekrar hızlanmaya başlayan gelişmesi ve tarım sektöründeki hızlı gelişmeler bu sonucun alınmasında önemli rol oynamıştır. Tarımdaki gelişmeler sadece hava şartlarına bağlı değildir; uzun yıllardır bu sektöre yapılan yatırımların ve yeni girdilerin bir ürünüdür. Çok muhtemelen bu gelişme önümüzdeki yıllarda da aynı şekilde devam edecektir.

Son yıllarda ve 1976 yılında izlediğimiz temel dengesizliklerin ise 1977 yılında da devam etmesi beklenmelidir. 1977 Bütçesi, özellikle KİT'lerin finansman ihtiyaçları ve bunun para arzı üzerindeki etkileri göz önünde tutulursa 1977 yılında % 22 civarında bir enflasyon muhtemeldir. Türkiye fiyatlarının dünya fiyatlarından giderek daha da uzaklaşması ise ödemeler dengesi açığını arttıracak ve 1977 yılında 1976'ya nisbeten artan bir dış borç gereği ile karşılaşılacaktır. Dış mali piyasaların bugünkü durumu göz önünde tutulursa, 1977 yılında bu finansmanın sağlanması mümkündür. Fakat 1978 ve daha ileriki yıllar için aynı şeyi söylemek güçtür.

T. GONGÖR URAS

1976 YILINDA TÜRK EKONOMİSİ

T.Güngör URAS
Türk Sanayicileri ve
İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği 3 yıldır eğilim anketleriyle ekonomideki gerçek gelişmeleri tesbit etmeye çalışmaktadır.

1976 yılı sonunda yapılan eğilim anketine cevap veren firmaların özel kesim imalat sanayii üretimindeki ve yatırımlarındaki payları % 40 istihdamındaki payları % 30 dolayındadır.

Bu nedenle eğilim anketi sonuçları ekonomideki gerçek gelişmeleri yansıtan tek kaynak olarak büyük değer taşımaktadır.

Son eğilim anketinin başlıca bulguları şunlardır:

1976 yılında imalat sanayiinde kapasite kullanımı artmıştır.

Özel sektör imalat sanayii kuruluşlarından ankete cevap verenlerde 1976 yılında sektörler itibariyle ağırlıklı kapasite kullanımı % 83.2 oranındadır. Bu oran geçen yılki kapasite kullanımının üzerinde. (1975'de kapasite kullanımı % 71.1 idi)

Cevap veren kuruluşların ağırlıklı değerlendirmesine göre % 90'ının üzerinde kapasite kullanımında geçen yıllara kıyasla büyük artış görülmektedir.

1976 yılında sınai üretimde genel bir artış vardır.

1976 yılında özel sektör imalat sanayiinde ankete cevap veren firmaların üretimlerindeki gelişmelere ilişkin cevapların ağırlıklı değerlendirmesine göre sonuç şöyledir:

	1976	1975	1974
Üretim azalışından söz eden firmaların payı	% 8	%17	%20
Üretimin aynı kaldığından söz eden firmaların payı	21	17	32
Üretim artışından söz eden firmaların payı	70	65	47

1976 yılında üretimde genel bir artış vardır.

1976 yılında en fazla yükselme işçi ücretlerinde

İşçi ücretleri %38, satış fiyatları %22 arttı.

1976 yılında ham madde, işçilik giderlerindeki artışın 1975 yılındaki artışın üzerinde, buna karşı satış fiyatlarındaki artışın 1975 yılı dolayında olduğu görülmektedir.

	<u>1976</u>	<u>1975</u>	<u>1974</u>
Ham madde	+%29	%19	%48
İşçilik	+%38	%32	%38
Satış Fiyatları	+%22	%22	%28

İşçi ücreti artışlarında % 20-40 oranları arasındaki yükselmeler ağırlık taşıyor.

Son üç yıldır işçilik ücretlerinde yıllık artışın % 20-40 arasında yoğunlaştığı % 40'dan fazla ücret artışlarında azımsanmayacak oranda olduğu anlaşılmaktadır.

<u>Artış Oranları</u>	<u>1976</u>	<u>1975</u>	<u>1974</u>
%20'ye kadar	%18	%20	%14
%21 - %40	%55	%49	%57
%40'dan fazla	%26	%29	%28

1976 yılında özel kesim imalat sanayii yatırımlarının nakdi gerçekleşmesi %85, fiziki gerçekleşme %70

Ankete cevap veren 314 özel sektör imalat sanayii kuruluşlarının 1976 yılı için programlanan toplam sabit sermaye yatırımı 8 milyar 975 milyon lira, buna karşı yıl sonuna kadar gerçekleştiren harcama 6 milyar 870 milyon liradır. Ankete cevap veren kuruluşların 1976 yılında özel kesim imalat sanayiindeki toplam yatırımların yaklaşık %40'ını gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Parasal gerçekleşme oranı 1976 yılında %85.07'dir. Ankete cevap veren firmalarda bu oran 1975 yılında %81.7, 1974 yılında %65.9 idi.

Ankete cevap veren firmalarda ağırlıklı fiziki yatırım gerçekleşmesi oranının %70.89 olduğu, (ankete cevap veren firmalarda bu oran 1975 yılında %80.9, 1974 yılında %54.1 idi) anlaşılmaktadır.

Yatırımları aksatan sorunların başında kredi yetersizliği geliyor.

Yatırımların gerek nakdi harcama ve gerekse fiziki gerçekleşme olarak programlanan rakamın altında kalmasının nedenleri olarak müteşebbislerin belirttikleri faktörlerin taşıdığı ağırlıklar arasında politik istikrarsızlığın 1976 yılında ikinci sıraya düştüğü, kredi sorununun başa geçtiği görülmektedir. Üçüncü sorun fiyat artışları olarak görülmektedir.

Özel kesime göre 1976 yılında sanayiın başlıca sorunları

1976 yılında sorunların önem sıralaması ise şöyledir:

- 1.Enerji sorunu
- 2.İşçi sorunu
- 3.Talep yetersizliği
- 4.Ham madde temini
- 5.Kredi sorunu
- 6.Fiyat kontrolu

İş barışındaki bozulma nedeniyle işçi sorununun 1976 yılında birden üretimle ilgili sorunların başına fırlaması önemli bir gelişmedir.

Sanayiciler 1977 yılı bekleyişlerine ilişkin cevapları şöyle sıralamaktadırlar:

- 1977 yılında talep ve üretim artışı devam edecektir.
- Hammadde ithalat talebi artacaktır.
- Hammadde fiyatları, işçilik maliyetleri ve bunların sonucu mamul madde fiyatlarındaki artış devam edecektir.
- İhracatta artış konusunda kötümser bir bekleyiş vardır. İhracatın aynı düzeyde kalacağı anlaşılmaktadır.
- Yatırım harcamalarının da aynı kalacağı, artmayacağı beklenmektedir.

2
3
11

5
AL

Türk sanayicileri ve iş adamları derneği

Elî Acıman
Yılmaz Adıgüzel
Yılmaz Akar
Necatî Akçağlılar
Orhan Aker
İshak Alaton
E. Yılmaz Akçal
Haydar Akın
Rüştü Akın
Cabi Akman
Haluk Aksüyek
Huikî Alisbah
Erdem Alp
Cahit Aral
Şener Aral
Sinâ Arbel
Fethî Arman
Haydar Aryal
Oktay Atasü
Cemal Atay
Cahit Aydoğan
Lütfî Banat
Pekîni Baran
Lütfü Barutçu
Ergun Baskan
Ziya Bengü
Korkut Beriker
Feyyaz Berker
Fuat Bezmen
Refik Bezmen
Ahmet Binbir
Adnan Birgi
İbrahim Bodur
Osman Boyner
Ekrem Bulgun
Fred Burla
Mücahit Büktaş
Umur Büktaş
Haluk Cansın
Ali Rıza Çarmıklı
Orhan Çarmıklı
ahîr Çelikbaş
ulusî Çetinoğlu

Özer Çiller
S. Rahmi Çolak
Süreyya Çolak
A. Oğuz Dağdelen
Sami Day
Rasin Demirsoy
Kemal Derinkök
Raif Dinçkök
Ömer Dinçkök
Bülent Eczacıbaşı
Nejat Eczacıbaşı
Şakir Eczacıbaşı
Ünver Eğrikavuk
Muhittin Ekiz
Orhan Elam
Ekrem Elginkan
Tevfik Ercan
Esat Erda
Ayhan Erkaya
Mümin Erkunt
Bahri Ersöz
Şinasi Ertan
Muharrem Eskiyanan
İ. Şevki Figen
Üzeyir Garih
Muzaffer Gazioğlu
Şaban Gazioğlu
Rahmi Girginkoç
Nurullah Gezgîn
Erdoğan Gönül
Nihat Gökyiğit
Asaf Güneri
Burhan Günergün
Hasan Güven
Kemal Haraççı
Kadir Hasoğlu
Mehmet Huntürk
Kemal Ilıcak
M. Orhan Işık
Kemal İnce
M. Fahir İlkel
Jak Kamhl
Flruz Kanatlı

Ercüment Karacan
Oğuz Karahan
Demir Karamancı
Hami Kartay
İ. Halil Kaya
Nail Keçeli
Eren Kemahlı
Can Kırac
İnan Kırac
Asım Kocabıyık
Şahap Kocatopçu
M. Rahmi Koç
Vehbi Koç
Nurettin Koçak
Ali Koçman
Necmi Komili
Sabri Küçükönat
Sinan Kuraner
Arman Manukyan
Ali Mansur
Bercis Morova
Kemal Müderrişoğlu
Bernar Nahum
Hallit Narin
Ali Neyzi
Kâmil Oba
Behçet Osmanağaoğlu
Ergün Özakat
Melih Özakat
Korkut Özal
Turgut Özal
İsmail Özdoğuran
Kemal Özdoğuran
Ahmet Özköseoğlu
Ergül Özkurt
Raşit Özsaruhan
Abdurrahman Özöner
Bedrettin Öztemir
Vedat Özsezen
Erol Sabancı
Sakıp Sabancı
Salahattin Sabuncuoğlu
Altan Sağanak

Faruk Sarç
Ahmet Sarpmaz
Sefa Selgeçen
Kâmurân Sertel
Orhan H. Sertel
Erol Simavi
Dündar Soyer
Ertuğrul Soysal
Hüseyin Sungur
Ayhan Şahenk
Sabahattin Şenocak
M. Turgut Şeyhun
Mehmet Şuhubi
Fethî Tanalay
Sabri Tanık
Ziya Tansu
Şarik Tara
Hamit Tatarlı
M. Osman Tatarlı
Bahattin Tatış
Çetin Tokcan
Enis Tokcan
Nail Tokcan
Nezih Tunçsiper
Oktay Türegün
T. Güngör Uras
Ahmet Uzel
Sabri Ülker
Ferdi Vardarman
Mustafa Yalman
İdris Yamantürk
Hüseyin Yavuz
Özdemir Yazar
Memduh Yaşa
Selçuk Yaşar
Selman Yaşar
Hayrettin Yorgancıoğlu
Atilla Yurtçu
Tayyar Zaimoğlu
Mazhar Zorlu

AMACI GÜTMİYEN BİR KURULUŞ OLAN TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİNİN
YAŞTIRMA VE YAYINLARI ÜYELERİNİN DESTEK VE KATKILARIYLA GERÇEKLEŞTİRİLMEKTEDİR.